

ג ל י ר נ ר ת ל ע י ר ו ן ב פ ר ש ת ה ש ב ר ע
ערוכים בידי נחמה ליבוביץ
יו"ל ע"י מוסד תורה והשכלה למבוגרים ולנוער
הסתדרות נשי מזרחי באמריקה

דבריהם (תשי"ב)

א' ט' - י"ח.

א. שאלות מבנה.

- 1x לדעת ר' דוד הופמן בפרושו לדבריהם (עמוד 3 Das Buch Deuteronomium) נאמר תכנו העיקרי של פרק א' בפסוקים ו' - ח' ובפסוקים י"ט עד בא' הפסוקים ט"ז-יח' (שהם עוסק גליוננו) איננו אלא מאמר מוסגר. הסבר, מדוע יש לראות את פרשתנו כמאמר מוסגר ומה הקשר בין ענינו של מאמר מוסגר זה לבין ענינו של כל הפרק.
- 2x הסבר, מה מקום הברכה שמברך משה את ישראל (פסוק י"א) בין הפסוקים האלה, בין דברי משה שלא יוכל לשאת טרחם (פ' ט"ז ופ' יא)?

ב. השוה

דבריהם א	שמות יח'
(יב) הלא לכם אנשיהם חכמים ונבונים וידועים לשבטיכם	כא' ואתה תחזה מכל העם אנשי חיל יראי אלוקים אנשי אמת וסונאי בצע
(טו) ואקח את ראשי שבטיכם אנשיהם חכמים וידועים	כח' ויבחר משה אנשי חיל מכל ישראל

מלבי"ם: יתרו אמר "ואתה תחזה..." "שמעתי חמשה יבחר אותם, ומשה אמר "הכו לכם", היינו מישראל יבחרו אותם, כי לבחירת שרים ושופטים אלה היה צריך (א) שיהיו חכמים ונבונים ואלה נודעו לישראל, כל שבט ידעו החכמים והנבונים שבניהם. אמנם שיהיו (ב) יראי אלוקים, אנשי אמת וסונאי בצע שהם דברים שבלב, זה לא יוכלו ישראל לדעת ועל זה אמר יתרו: "ואתה תחזה", ועל כן צוה משה מישראל יבחרו מכל שבט ושבט החכמים והנבונים שבהם ועל זה אמר "וידועים לשבטיכם" ומשה יבחר מהם ברוח הקדש מי שהם יראי אלוקים ואנשי אמת וסונאי בצע; ומצב זה יתיחס המנוי אל משה, ועל זה אמר "ואשימם בראשיכם".

הפיר

הפיר

ג ל י ר נ ר ת ל ע י ר ו ן ב פ ר ש ת ה ש ב ר ע
ערוכים בידי נחמה ליבוביץ
יו"ל ע"י מוסד תורה והשכלה למבוגרים ולנוער
הסתדרות נשי מזרחי באמריקה

ראתחנן (תשי"ב)

ר' פרק י"ח

ועשית הישר והטוב בעיני ה'
רש"י: ד"ה הישר והטוב: "זו פשרה לפנינו משורת הדין"
רמב"ן: "ועשית הישר והטוב."

להכנת דבריהם:
הרמב"ם הלכות שכנים י"ב הלכה ה': המוכר קרקע שלו לאחר, יש לחברו שהוא בצד המיצר שלו (=הגובל עם קרקעותיו) ליתן דמים ולוקח ולסלק אותו... אפילו היה הלוקח תלמיד חכם ושכן וקרוב למוכר (=קרוב קרבת משפחה) - וכן אם היה המצר עם הארץ רחוק, בן המצר קודם ומסלק את הלוקח; ודבר זה משום שני "ועשית הישר והטוב". אמרו חכמים: הואיל והמכר אחד הוא, טוב וישר הוא שיקנה מקום זה בן המצר יותר מן הרחוק.
(מקורו: בבא מציעא ק"ח)
רמב"ם הלכות לווה ומלוה כ"ב הלכה ט"ז: בית דין שחמו לבעל חוב בין בנכס לווה, בין כמשועבדים שביד הלוקח ולאחר זמן השיגה ידו ללוה או של נטרף או של יורשיהם והביא לבעל חוב את מעותיו, מסלקין אותו מאותה קרקע והשומא חוזרת לבעלים לעולם משום שני "ועשית הישר והטוב".
(מקורו: בבא מציעא ט"ז ע"ב).

וכן עיין מאמרו של ר' ישעיה שפירא זצ"ל: "ועשית הישר והטוב" (מודפס בחוברת ר' ישעיה שפירא - פרקי חיים, בני עקיבא תל-אביב תש"ו), כליחוד מקום זה: ... משום כך נאה האזהרה (ויקרא יט) "קדושים תהיו" לומר, שאין לעמוד רק על הדין בלבד, כי אם כלשונו של הרמב"ם "להיות רודף אחר כונת